



K věrné památce

Je konec listopadu roku 1898 a v lánové vsi Prosečné (Proschwitz) se koná velká slavnost. Pod patronátem P. Václava Horáka, faráře a děkana kostela Nejsvětější Trojice v Hostinném (Arnau), tu místní honorace pokládá základní kámen budoucího kostela sv. Alžběty Durynské (Uherské).

Pomalu se blíží konec 19. století, lidé si užívají už čtvrté desetiletí míru a těší se na nové, dvacáté století v očekávání moderních převratných změn a technologických vynálezů. Z Krkonoš se posílají tehdy velmi populární futuristické pohlednice s železniční stanicí na Obřím sedle a nebem plným vzducholodí nad vrcholem Sněžky. Do atentátu na arcivévodu Ferdinanda d'Este zbývá ještě skoro šestnáct let a nic nenavědčuje tomu, že by mělo dojít ke katastrofě Velké války.

Tedy, ve skutečnosti ta idyla není úplně bezchybná. V roce 1871 se sjednotily německé státy pod vedením Pruska do Německého císařství a národnostní vášně se intenzivně projevují i v rakousko-uherské monarchii. Sílí hnutí německé národnostní emancipace, které se projevuje i v náboženské, respektive církevní oblasti. V Rakousku se zvedá odpor proti jazykovým nařízením vlády premiéra Badeniho, která zakotvila povinnost všem státním úředníkům v českých zemích ovládat němčinu i češtinu. Vede jej poslanec říšské rady Georg von Schönerer, později bude jeho hnutí známé pod heslem *Los von Rom!* (Pryč od Říma). Podle Schönerera se musí německý národ (i ten v Rakousku) osvobodit od nadvlády Vatikánu a každý správný německý křesťan by se měl stát členem té správné německé církve, tedy luterské evangelické (augšpurského vyznání).



Jakub Kašpar

- ↑ Chrámová loď prosečenského kostela. Kněžiště je vybaveno provizorním paravánem
- ↓ Kostel sv. Alžběty Uherské (Durynské) tvoří dominantu Prosečného

V Krkonoších tak vznikají nové luterské sbory třeba v Lánově nebo ve Vrchlabí.

Prosečné s takřka výhradně německy mluvícím obyvatelstvem ovšem zůstává věrné římskokatolické církvi. Ještě v roce 1910 se při sčítání lidu přihlásilo k evangelickému vyznání pouhých sedm lidí, zatímco ke katolíkům se hlásí 1056 z tehdejších téměř 1200 zdejších obyvatel (Prosečné tehdy bylo počtem obyvatel zhruba dvakrát větší než dnes). V sousedních Lánovech se přitom k evangelíkům hlásilo na 300 lidí. Možná, že slavnost položení základního kamene zdejšího prvního kostela 20. listopadu 1898 byla i reakcí na toto německé národovecké přestupové hnutí.

Svůj nepopíratelný vliv nicméně zcela jistě měla i skutečnost, kterou zakladatelé kostela uvedli v zakládající listině, sepsané při příležitosti oné listopadové slavnosti. Prosečné patřilo jako obec pod děkanství a farnost v Hostinném, tedy ke kostelu, který je vzdálený víc než tři kilometry. Pravda, lidé tehdy byli zvyklí chodit pěšky a z našeho dnešního pohledu daleko, ale návštěvy nedělních bohoslužeb patřily k běžným společenským normám a Prosečensťáci si zkrátka chtěli tuhle každotýdenní štrapáci ušetřit. *„Naše obec, jež je vzdálena od městského kostela v Hostinném přes jednu hodinu a jest obydlena většinou zemědělci a pracujícími,*

*tuze postrádá vlastní dům Boží, a to, že stá-
řím zesláblí a nemocní obyvatelé obce jsou té-
měř bez možnosti docházeti k bohoslužbám.
Obec má i trojřádní školu, jejíž žáci jsou vzdá-
leni od kostela, sic během špatného počasí
nemohou bohoslužby téměř vůbec navštěvo-
vati,"* zdůvodňují v listině otcové zakladatelé
touhu Prosečného po vlastním kostele. A aby
byla jejich loajalita jasná, pojmenovali jej jako
„Pamětní kostel jubilea vlády císaře Franze
Josefa I.“ a děkan P. Horák jej zasvětil svaté
Alžbětě Durynské, známé také jako Alžběta
Uherská. Uherská princezna žijící v 13. století,
která se vdala za durynského vévodu Ludvíka
a zasvětila svůj život péči o chudé, byla totiž
patronkou oblíbené císařovny Alžběty Ba-
vorské, manželky Františka Josefa I., známé
pod familiární přezdívkou Sisi, která se krátce
předtím, 10. září 1898, stala obětí atentátu,
který na ni v Ženevě spáchal italský anar-
chista Luigi Lucheni. Loajálnější obec a věřící
než bylo Prosečné, aby katolický habsburský
dům pohledal.

Vůdčí osobností výstavby nového kostela
byl prosečenský obecní radní a také posla-
nec sněmu Království českého Josef Richter.
Obec koupila pozemek, který na stavbu kos-
tela obratem církvi věnovala, a sám Richter
přispěl ze svého 6 000 zlatými, což byla celá
šestina odhadovaných nákladů na stavbu. Ta
se nakonec prodražila z původního odhadu
36 000 zlatých až na výsledných 100 000, a proto se také protáhla na
celých šest let. Kostel, postavený podle plánů hostinského stavitele
Otto Fiedlera, byl tak vysvěcen až roku 1904, kdy už iniciátor Josef
Richter odpočíval tři roky na zdejších hřbitově.

Kostel ovšem nečekalo mnoho dobrých let. Za deset let přišla
Velká válka a za dalších dvacet se na prosečenských zdech začínají
objevovat nápisy typu „Pryč s Čechy!“ nebo „Sársko se vrátilo domů,
sudetští Němci přijdou napřesrok!“ a podobně. Následovala válka
druhá světová. Obětem obou konfliktů je dnes věnován pomník,
který stojí hned za kostelem, vedle brány na hřbitov. A krátce po
skončení té druhé války se Prosečné muselo takřka úplně vyprázdnit.
Ze zdejších zhruba 750 německy mluvících obyvatel zůstalo pouhých
62 lidí – 45 antifašistů a specialistů, o které Československo nechťelo
přijít, a 17 Němců ze smíšených manželství. 604 obyvatel Prosečného
bylo odsunuto během roku 1945 a 74 místních antifašistů odjelo spe-
ciálním odsunovým transportem na podzim 1945 dobrovolně. Z těch,
kteří zůstali, velká část následovala odsunutí v pozdějších vlnách
v dalších letech.

- ↓ Náhrobní kámen vůdčí osobnosti výstavby kostela, Josefa Richtera, na prosečenském hřbitově
- ↘ Vánoční koncert uskupení Guinness Company v prosečenském kostele v prosinci 2022



Jakub Kašpar (2)



↑ Vitráže zasluhují opravu, stále ale ukau-
zují svoji někdejší slávu

Josef Piňos

Kostel sv. Alžběty se tak stal němým svěd-
kem nových časů a o nedělích začal vítat
úplně nové lidi, kteří sem přicházeli v rámci
dosídlování pohraničí. A podobně jako jinde
v Československu jich bylo, zvláště od komu-
nistického puče v únoru 1948, stále méně
a méně. Poslední mši svatou zde farář z Hos-
tinného sloužil v roce 1998. Poté církev se-
znala, že se bez kostela sv. Alžběty Durynské
dokáže obejít, když se bez něj obejdou vě-
řící – respektive když do kostela téměř žádní
nechodí –, a kostel předala obci. Byl v zoufa-
lém stavu – zničené střechy, rozbitá vitrážová
okna, zvětrávající obvodové zdivo...

Ještě na přelomu tisíciletí, za starostenského
ěry Dany Honcové, se podařilo obci nechat
spravit střechu nad sakristií. Obec také ob-
jednala nákladnou opravu stroje věžních ho-
din. Bohužel, nakonec se nepodařilo sehnat
peníze na zaplacení opravy, a tak hodinový
stroj zůstal, v souladu s uzavřenou smlouvou,
majetkem hodinářské firmy.

Shánět peníze na opravy takové stavby
není pro obec s necelými 600 obyvateli
žádná legrace. Skupina zdejších lidí, včetně
tehdejšího starosty Jiřího Bachtíka, se tedy
v roce 2008 rozhodla založit občanské sdru-
žení Sv. Alžběta Uherská – s vírou, že to
se sháněním peněz pomůže. Začátek byl
slibný. Obci a spolku se podařilo získat do-
taci z Programu rozvoje venkova, díky kte-
rému má dnes chrámová loď nad sebou funkční střechu.

„Představa výtěžků z fotografických výstav, připravovaných ve spolu-
práci s organizacemi jako Člověk v tísni nebo Lékaři bez hranic,
se ukázala být spíše iluzí, stejně jako sen o penězích pro kostel
z benefičních koncertů,“ říká Jiří Bachtík. Dobrovolné příspěvky
v lepším případě sotva pokrývaly náklady, v horším musela spíše
pomoci obecní pokladna.

Prosečenská se ale svého kostela nevzdávají. Aktuálně se nová
starostka Miroslava Abrahamová ve spolupráci se svým předchůd-
cem snaží hledat cesty, jak sehnat potřebných alespoň 5 milionů
korun na nutné opravy kostelní věže a nové opláštění budovy, aby
přestala chátrat. „Na únorovém zastupitelstvu navrhnu vyhlášení
veřejné sbírky,“ říká paní starostka Abrahamová. „A až se tohle po-
daří, snad se nám podaří získat prostředky i na opravu těch krás-
ných vitrážových oken.“

O číslu sbírkového konta pro opravy kostela sv. Alžběty Duryn-
ské v Prosečném vám na stránkách našeho časopisu dáme rádi
vědět.

Jakub Kašpar

